

Accountantsverslag 2023

4 april 2024, CONCEPT

Aan het algemeen bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Utrecht
Archimedeslaan 6
3584 BA UTRECHT

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Dordrecht, 4 april 2024

Ref.: XX

Geachte directeur en bestuur,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 van Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst regio Utrecht (verder genoemd: Omgevingsdienst regio Utrecht) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023, het Controleprotocol en normenkader 2023 van Omgevingsdienst regio Utrecht, vastgesteld door het algemeen bestuur op respectievelijk 15 december 2022 en 6 juli 2023.

Ter informatie en ter identificatie vermelden wij de belangrijkste bedragen zoals die blijken uit de door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 en het bedrag van de door ons gehanteerde materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole:

Omgevingsdienst regio Utrecht	2023	2022
Jaarrekening		
Balanstotaal	€ 6.363.742	€ 5.466.046
Eigen vermogen	€ 474.848	€ 1.151.762
Totaal lasten	€ 21.533.607	€ 19.378.803
Totaal baten	€ 20.858.326	€ 19.012.005
Resultaat (na mutaties in de reserves)	- € 643.754	- € 49.407
Materialiteit	€ 218.000	€ 195.000

Ontwikkelingen rechtmatigheid en rechtmatigheidsverantwoording

Vanuit de VNG, het ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer zijn ontwikkelingen gemeld over de rechtmatigheidsverantwoording, die maken dat de definitieve invoering van de rechtmatigheidsverantwoording in 2023 onzeker is geworden. Als sluitstuk van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording moesten nog het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) worden aangepast. De Algemene Rekenkamer heeft op 6 februari 2024 laten weten fundamentele bezwaren te hebben op de voorgestelde aanpassingen van het BBV en het BADO. Hiermee is het onzeker geworden of BBV en BADO nog tijdig kunnen worden aangepast voor verslagjaar 2023.

De VNG heeft het ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer opgeroepen om zo snel mogelijk helderheid te geven en de onzekerheid die nu is ontstaan voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen weg te nemen. In hoofdstuk 4.1.2 informeren wij u over de laatste ontwikkelingen en wat dat op dit moment betekent voor de jaarrekening 2023 van Omgevingsdienst regio Utrecht, de bestuurlijke behandeling daarvan en wat dit betekent voor de afronding van onze controlewerkzaamheden. Aan accountants en ook aan Versteegen is verzocht om te wachten met het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Dit standpunt volgen wij. Wij hebben de jaarrekening 2023 gecontroleerd uitgaande van de verwachting dat de rechtmatigheidsverantwoording (alsnog) formeel wordt bekrachtigd en voor verslagjaar 2023 van toepassing wordt verklaard. In dit accountantsverslag gaan wij daarvan eveneens uit. De controle 2023 hebben wij conform de afspraken en kaders met uw organisatie uitgevoerd en hebben wij voor zover mogelijk afgerond.

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van Omgevingsdienst regio Utrecht om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de Wet normering topinkomens (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het dagelijks bestuur heeft in hoofdstuk 12 van de jaarrekening de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en heeft in de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag onder hoofdstuk 5 de belangrijkste bevindingen, afwijkingen en verbeterpunten nader toegelicht. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening te verstrekken.

Het algemeen bestuur is voornemens de jaarrekening vast te stellen op 11 april 2024.

De concepttekst van onze controleverklaring kunnen wij u gelet op de hiervoor genoemde ontwikkelingen onder "Ontwikkelingen rechtmatigheid en rechtmatigheidsverantwoording" nog niet verstrekken. De definitieve controleverklaring zullen wij afgeven nadat wij de ondertekende jaarrekening hebben ontvangen. Wij zullen vervolgens een ondertekende controleverklaring toevoegen aan de ondertekende jaarrekening. Daarnaast zullen wij een 'was-getekend' controleverklaring toevoegen aan de 'was-getekend' versie van de jaarrekening.

In het geval dat de door ons gecontroleerde jaarrekening nog wordt gewijzigd, verzoeken wij u om zo snel mogelijk contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

Onze bevindingen hebben wij op 21 maart 2024 mondeling toegelicht aan het dagelijks bestuur en op 27 maart aan de Audit Commissie. Het concept accountantsverslag bespreken wij op 4 april 2024 met uw directeur en controller.

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend is bedoeld om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van Omgevingsdienst regio Utrecht en van de risico's in haar bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

W.P. de Vries RA

CONCEPT

INHOUDSOPGAVE

1. Onze belangrijkste boodschappen aan Omgevingsdienst regio Utrecht.....	6
1.1. Opdrachtbevestiging.....	6
1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties.....	6
1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid	7
1.4. Rechtmatigheidsverantwoording.....	7
1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden	7
2. Vermogen, resultaat en continuïteit	8
2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling	8
2.2. Financiële positie en continuïteit.....	8
2.3. Interne beheersing.....	9
2.4. Weerstandsvermogen.....	9
3. Jaarverslag	10
4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023	10
4.1. Rechtmatigheid.....	10
4.3. WNT-verantwoording.....	15
4.4. SiSa-verantwoording.....	16
4.5. IT-beheersing.....	17
4.6. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid.....	17
5. Overige onderwerpen	18
5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing	18
5.2. Onafhankelijkheid	18
5.3. Duurzaamheid	19
6. Slot.....	20

1. Onze belangrijkste boodschappen aan Omgevingsdienst regio Utrecht

1.1. Opdrachtbevestiging

In onze opdrachtbevestiging van 4 september 2023 hebben wij de tussen Omgevingsdienst regio Utrecht en Verstegen accountants en adviseurs gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening 2023 bevestigd.

1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening 2023 als geheel vastgesteld op € 218.000. De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en het op 15 december 2022 door het algemeen bestuur vastgestelde Controleprotocol 2023, gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2023 inclusief de toevoegingen aan de reserves.

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Met ingang van verslagjaar 2023 geeft het dagelijks bestuur een rechtmatigheidsverantwoording, voor het eerst bij de jaarrekening 2023. Voor de controle van de jaarrekening 2023 heeft u in uw Controleprotocol, normenkader 2023 en in uw Financiële verordening en Controleverordening hierover afspraken gemaakt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met:

- Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden; en
- Het Controleprotocol WNT 2023

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in:

- de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO), allen in aangepaste vorm voor de rechtmatigheidsverantwoording;
- de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV, vanwege de rechtmatigheidsverantwoording;
- de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023;
- het Controleprotocol Omgevingsdienst regio Utrecht en het normenkader 2023, vastgesteld door het algemeen bestuur op respectievelijk 15 december 2022 en 6 juli 2023 en uw eigen verordeningen.

1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2023 van Omgevingsdienst regio Utrecht afgerond. Wij geven bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende controleverklaring af voor getrouwheid. Dit onder het voorbehoud dat deze jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door het algemeen bestuur. De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt hiermee indirect tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

1.4. Rechtmatigheidsverantwoording

In hoofdstuk 12 van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Het dagelijks bestuur heeft conform het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol 1% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves als verantwoordingsgrens (€ 218.649) gehanteerd. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat er rechtmatigheidsfouten zijn geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering is een nadere toelichting opgenomen ten aanzien van de rechtmatigheid en zijn rechtmatigheidsfouten boven de door het algemeen bestuur vastgestelde rapportagegrens van € 25.000 toegelicht.

In paragraaf 4.1 hebben wij onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording nader uitgewerkt. Op grond van onze controle zijn wij van oordeel dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Overeenkomstig de tussen Omgevingsdienst regio Utrecht en ons kantoor opgestelde opdrachtbevestiging, bestaat de controle van de jaarstukken uit een proces waarbij:

1. het controleteam Omgevingsdienst regio Utrecht informeert over de benodigde informatie voor het controleren van de jaarstukken;
2. Omgevingsdienst regio Utrecht deze informatie tijdig en volledig (digitaal) oplevert;
3. het controleteam de controlewerkzaamheden uitvoert aan de hand van de door Omgevingsdienst regio Utrecht opgeleverde informatie.

De processtappen 1 en 3 zijn sterk gerelateerd aan onze inschatting welke onderdelen van de jaarstukken het meest vatbaar zijn voor afwijkingen van materieel belang. Met betrekking tot processtap 2 constateerden wij dat Omgevingsdienst regio Utrecht voortvarend de benodigde controle-informatie heeft aangeleverd, maar was deze bij aanvang van de controle niet op alle onderdelen (volledig) beschikbaar en waren niet alle specificaties van het gewenste niveau. Daarnaast is rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting daarop in de paragraaf Bedrijfsvoering nieuw in de jaarstukken 2023. Omgevingsdienst regio Utrecht en Verstegen hebben onderling intensief samengewerkt met als resultaat dat de interne en externe rechtmatigheidscontrole kon worden uitgevoerd en de rechtmatigheids-verantwoording voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Onze controlewerkzaamheden hebben mede hierdoor meer tijd gekost dan vooraf overeengekomen en de hieruit voortvloeiende extra controlekosten vallen hoger uit dan het afgesproken controlebudget. Overigens is hierover tijdens de uitvoering van de controlewerkzaamheden reeds gecommuniceerd. Zodra wij de werkelijke tijdsbesteding van maart en april in beeld hebben, zullen wij hierover communiceren en een voorstel doen voor verrekening van de meeruren.

De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is wederom goed, prettig en constructief verlopen.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

2. Vermogen, resultaat en continuïteit

2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit begroting en verantwoording (hierna: BBV) is voor Omgevingsdienst regio Utrecht het geldende verslaggevingsstelsel. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het is niet toegestaan baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen te muteren. Mutaties in het eigen vermogen vinden plaats op basis van besluitvorming door het algemeen bestuur.

De jaarrekening 2023 van Omgevingsdienst regio Utrecht is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model. Bij de jaarrekening 2023 is een SiSa-bijlage gevoegd voor de SiSa-regelingen. In paragraaf 4.3 in dit verslag gaan wij hier nader op in.

De door ons gecontroleerde jaarrekening geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2023 van € 474.848 (2022: € 1.151.762) en een nadelig resultaat over 2023 van € 643.754 (2022: € 49.407 nadelig) na mutaties in de reserves. De analyse van het resultaat ten opzichte van de begroting wordt adequaat toegelicht in hoofdstuk 7 van de jaarrekening.

2.2. Financiële positie en continuïteit

Uitgangspunt bij de begroting van Omgevingsdienst regio Utrecht is dat de begroting ten minste sluitend is. In de (gewijzigde) begroting 2023 is een resultaat van € 494.500 negatief opgenomen. De realisatie is uitgekomen op € 643.754 negatief. Dit is € 150.000 'negatiever' dan was geraamd volgens de begroting na wijziging 2023 zoals vastgesteld door het algemeen bestuur.

De omvang van het eigen vermogen is in 2023 afgenomen met een bedrag van € 677.000. Dit wordt verklaard door het negatieve saldo van baten en lasten (resultaat voor bestemming) over 2023.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Het bestuur van Omgevingsdienst regio Utrecht bevestigt dat er geen twijfel bestaat ten aanzien van de financiële omvang van het vermogen van Omgevingsdienst regio Utrecht om de continuïteit te waarborgen. Wij hebben de continuïteitsveronderstelling als basis voor de jaarrekening 2023 beoordeeld en wij kunnen ons verenigen met de toepassing van de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening.

2.3. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Onze bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot de interne beheersingsmaatregelen hebben wij gerapporteerd in onze managementletter 2023 van 30 januari 2024. Wij verwijzen naar deze managementletter. Onze managementletter hebben wij nader toegelicht.

Vanuit onze controleopdracht hebben wij de kwaliteit beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen die een directe relatie hebben met de externe verslaglegging en jaarrekening van Omgevingsdienst regio Utrecht. Als een interne beheersingsmaatregel de basis vormt voor onze verdere controlewerkzaamheden, dan toetsen wij ook de werking ervan gedurende het jaar.

Wij vinden dat er binnen Omgevingsdienst regio Utrecht – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van ernstige tekortkomingen in de voor de jaarrekeningcontrole relevante interne beheersingsmaatregelen. Enkele van onze bevindingen en aanbevelingen behoeven aandacht.

2.4. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen heeft de aandacht van management en bestuur. Risicomanagement vindt onder andere plaats in de vorm van een risicotabel, waarin de risico's in beeld worden gebracht en periodiek worden gemonitord. In de jaarstukken 2023 is een risicotabel, voorzien van toelichting, opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Wij hebben vernomen dat de uitgebreide matrix periodiek wordt afgestemd met het bestuur om grip te houden op de (ontwikkeling van de) risico's.

Op basis van uw huidige inzichten blijkt dat een onderbouwde kans bestaat dat een bedrag van ca. € 867.000 noodzakelijk is om aan de zo reëel mogelijk ingeschatte financiële risico's weerstand te bieden. In 2022 bedroeg dit € 1.091.000. De belangrijkste risico's betreffen een hoger ziekteverzuim, een IT-beveiligingsincident en de onderbezetting op het formatieplan. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag heeft u de beschikbare weerstandscapaciteit afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. De berekende ratio komt eind 2023 uit op 1,26 (2022: 0,74) en valt daarmee binnen de door het bestuur vastgestelde bandbreedte van 1,0 tot 1,4. Bij dekking van het negatieve resultaat van 2023 uit de aanwezige weerstandscapaciteit zakt de ratio weerstandsvermogen naar 0,52.

3. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken 2023 andere informatie, die bestaat uit:

- inleiding;
- jaarverslag (deel 1);
- bijlagen (achter de jaarrekening).

Wij hebben de overige informatie gelezen en vastgesteld dat de daarin opgenomen informatie niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720 Nadere Voorschriften Controlestandaarden en de verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het jaarverslag en andere informatie mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag 2023 van Omgevingsdienst regio Utrecht de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023

4.1. Rechtmatigheid

4.1.1. Inleiding

In eerdere managementletters en accountantsverslagen hebben wij u geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording. Omgevingsdienst regio Utrecht heeft actief geacteerd op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij verwijzen naar onze (tussentijdse) bevindingen en de aanbevelingen en aandachtspunten die wij hebben gerapporteerd.

Omgevingsdienst regio Utrecht heeft in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. De rechtmatigheidsafwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden) boven de overeengekomen verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording benoemd. In de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag heeft het dagelijks bestuur een nadere toelichting gegeven over de onderwerpen die de rechtmatigheid raken en op welke wijze de interne beheersing en verbeteracties zijn vormgegeven.

4.1.2. *Ontwikkelingen rechtmatigheidsverantwoording*

Invoeringsdatum rechtmatigheidsverantwoording verslagjaar 2023

Op 27 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen door de Eerste Kamer. In deze wet is geregeld dat de rechtmatigheidsverantwoording, opgesteld door het dagelijks bestuur van Omgevingsdienst regio Utrecht, onderdeel wordt van de jaarrekening. Hiermee is het dagelijks bestuur zelf verantwoordelijk voor afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur en de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit zou betekenen dat de accountant met ingang van de jaarrekening 2023 alleen een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief rechtmatigheidsverantwoording) als geheel afgeeft. Tot en met 2022 was dat een controleverklaring met een oordeel over zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Wij hebben uw organisatie en het bestuur hierover eerder geïnformeerd.

Aanpassing Gemeentewet, geen aanpassing accountantsnormen

Inmiddels is de Gemeentewet aangepast aan de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording. De verwachting was dat in het voorjaar van 2024 de wijzigingen in de normen voor de accountantscontrole (het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) in het Staatsblad gepubliceerd zouden worden. Zeer recent is, tegen de verwachtingen in, gepubliceerd dat de Algemene Rekenkamer (AR) fundamentele bezwaren heeft tegen de voorgestelde wijzigingen in het BBV en in het BADO. De (beoogde) wijzigingen zijn derhalve niet definitief en hiermee zijn de verslaggevings- en accountantsnormen BBV en BADO formeel ongewijzigd. Overleg tussen het Ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer moet uitwijzen of de AR alsnog met de wijzigingen in de verantwoordings- en accountantsnormen kan instemmen. Afhankelijk hiervan kan de rechtmatigheidsverantwoording wel of niet van toepassing worden verklaard met ingang van verslagjaar 2023. Op dit moment is de uitkomst hiervan onzeker.

Wel een oordeel over rechtmatigheid

Gemeenschappelijke regelingen en gemeenten worden op dit moment opgeroepen om de rechtmatigheidsverantwoording wel op te nemen in de jaarrekening. Dit conform besluitvorming door de Eerste Kamer op 27 september 2022 en de door u inmiddels aangepaste en vastgestelde (interne) verordeningen en afspraken die hierover door vertegenwoordigende organen met het algemeen bestuur gemaakt zijn. De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt uiteraard wel tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, maar de vorm van het accountantsoordeel is nog afhankelijk van de uitkomsten van het overleg tussen het Ministerie van BZK en de Algemene Rekenkamer. Het accountantsoordeel zal daardoor of “indirect” zijn via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording (de beoogde nieuwe situatie met ingang van 2023) of “direct” zijn via een rechtmatigheidsoordeel, zoals dat over de verslagjaren tot en met 2022 is gerapporteerd door de accountant.

Helderheid gevraagd

De VNG heeft het ministerie van BZK en de AR opgeroepen om zo snel mogelijk helderheid te geven. Omdat de verslaggevings- en accountantsnormen niet zijn aangepast en accountants hiermee geen formele grondslag hebben voor het kunnen afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023, is aan accountants en ook aan Versteegen verzocht om te wachten met het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en dus ook bij Omgevingsdienst regio Utrecht. Dit standpunt volgen wij. Wij hebben de jaarrekening 2023 gecontroleerd uitgaande van de verwachting dat de rechtmatigheidsverantwoording (alsnog) formeel wordt bekrachtigd en voor verslagjaar 2023 van toepassing zal zijn.

4.1.3. Begrotingsonrechtmatigheid

Onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording is begrotingsrechtmatigheid. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordeelt Omgevingsdienst regio Utrecht de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten. Omgevingsdienst regio Utrecht kent 1 programma.

In totaal heeft Omgevingsdienst regio Utrecht volgens de gewijzigde begroting 2023 € 21.737.000 aan lasten begroot (basis begroting 2023: € 15.509.000) tegenover € 21.533.607 aan werkelijke lasten (2022: € 19.378.803). Aan baten heeft Omgevingsdienst regio Utrecht een bedrag geraamd van € 21.183.300 volgens de gewijzigde begroting (basis begroting 2023: € 15.509.000), tegenover gerealiseerde baten van € 20.858.326 (2022: € 19.012.005). Dit betekent een onderschrijding op de lasten en baten.

In 2023 is geen sprake van (begroting)afwijkingen op de investeringskredieten.

In november 2023 is door de commissie BBV in de gewijzigde Kadernota Rechtmatigheid 2023 een nadere duiding gegeven aan het begrip Begrotingsonrechtmatigheid:

1. Er is hiervan sprake als het dagelijks bestuur bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door het algemeen bestuur vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt.
2. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld voor het einde van het boekjaar.
3. Bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en ook bij lagere/hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig* met begrotingswijzigingen is aangepast.

Het derde onderdeel is een uitbreiding van het begrip begrotingsonrechtmatigheid. *Hoe niet tijdig wordt geïnterpreteerd, wordt bepaald door de 'spelregels' tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. De spelregels met betrekking tot het informeren en vaststellen van begrotingswijzigingen bij onderschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten (kredieten) en bij lagere/hogere baten ten opzichte van de begroting zijn veelal in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet opgenomen.

Wij begrepen dat het algemeen bestuur van Omgevingsdienst regio Utrecht in de vergadering van 11 april 2024 een besluit neemt met betrekking tot het nader definiëren van het begrip tijdigheid. Uitgangspunt is dat onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot, rechtmatig zijn als deze tijdig zijn gemeld aan het algemeen bestuur. Voor het tijdig melden van onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot, volstaat het indien deze afwijkingen bij de jaarrekening worden gemeld en toegelicht.

Na positief besluit over de verduidelijking van de spelregels wordt deze als aanvullende tekstpassage verwerkt in de financiële verordening.

In het geval dat het besluit over de definiëring van het begrip tijdigheid niet of in aangepaste vorm wordt genomen, verzoeken wij u om zo snel mogelijk contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

In hoofdstuk 12 van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen. De conclusie is dat er, na vaststelling van de afspraken hierboven, geen begrotingsonrechtmatigheden zijn vastgesteld bij Omgevingsdienst regio Utrecht.

4.1.4. (Europese) aanbesteding

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van Omgevingsdienst regio Utrecht zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. Omgevingsdienst regio Utrecht controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Deze controle is een belangrijk onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en van de rechtmatigheids-verantwoording.

Omgevingsdienst regio Utrecht constateert twee inkopen welke ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed:

Leverancier	Totale uitgaven 2020-2023	Bedrag onrechtmatig 2023
Decos Software Engineering B.V.	259.833	57.393
AFAS	226.716	68.150
Totaal	486.548	125.543

Voor de leverancier Decos Software Engineering B.V. geldt dat de kosten in 2023 betrekking hebben op de overgangperiode naar een nieuw systeem en de daadwerkelijke beëindiging van rechten en opgeslagen bestanden. Voor Afas (lopend contract) geldt dat de aanbesteding als gevolg van de implementatie van Rx Mission wordt uitgesteld vanwege praktische onhaalbaarheid en in verband met de verkenning van fusie met de RUD. De overeenkomsten zijn in eerdere jaren afgesloten en werken door in 2023.

4.1.5. Toetsingskader rechtmatigheid

Omgevingsdienst Regio Utrecht is in 2023 gestart met het opstellen van een het toetsingskader. Het is belangrijk dat Omgevingsdienst regio Utrecht vervolgens zichtbaar intern toetst of wordt voldaan aan de relevante (financiële) bepalingen van de interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader, bijvoorbeeld via werkprogramma's voor de betreffende processen of in checklists. Op deze wijze kan Omgevingsdienst regio Utrecht zelf en tijdig zichtbaar maken, in het kader van de interne rechtmatigheidscontrole en rechtmatigheidsverantwoording, dat/of aan alle relevante (financiële) bepalingen van de interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader wordt voldaan en welke voorwaarden bijvoorbeeld (nog) niet. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar onze managementletter 2023.

4.1.6. Rechtmatigheidsafwijkingen 2023

In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 in de jaarrekening heeft u de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen en de afwijkingen die daarvoor in aanmerking komen nader toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Hieronder hebben wij het kader van het algemeen bestuur voor de (interne) rechtmatigheidscontrole en rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waaraan Omgevingsdienst regio Utrecht moet voldoen. Het kader is uitgebreid met de normen waaraan de accountant moet voldoen.

Onderwerp	Percentage	Bedrag
Totale lasten 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023		€ 21.533.607
Toevoegingen aan de reserves 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023		€ 331.300
Basis voor berekening goedkeuringstolerantie getrouwheid en verantwoordinggrens rechtmatigheid		€ 21.864.907
Accountant		
Materialiteit BADO voor getrouwheidsfouten	1%	€ 218.000
Materialiteit BADO voor onzekerheden in de controle	3%	€ 655.000
Rapporteringstolerantie voor toelichting getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle in het accountantsverslag	5% van materialiteit	€ 10.932
Rechtmatigheid		
Verantwoordingsgrens (regulier) voor de financiële rechtmatigheidstoetsing, vastgesteld door het Algemeen Bestuur	1%	€ 218.649
Rapporteringsgrens voor individuele rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonzekerheden in de paragraaf Bedrijfsvoering		€ 25.000

Rechtmatigheidsafwijking	Fout	Onduidelijk	Onrechtmatig	Acceptabel
Europese aanbesteding	n.v.t.	n.v.t.	€ 125.543	n.v.t.

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

4.2. Voorzieningen

4.2.1. Voorziening boventalligen

In de jaarrekening 2022 had Omgevingsdienst regio Utrecht een voorziening voor boventalligen van € 34.143 opgenomen. De voorziening bestond uit één persoon en is in 2023 volledig vrijgevallen. De vrijval van de voorziening is voldoende onderbouwd.

4.2.2. Voorziening spaarverlof

Volgens de gemeenten CAO is er vanaf 1 januari 2022 de mogelijkheid om bovenwettelijk verlof te sparen. In 2023 is deze voorziening gevormd voor € 15.661.

4.2.3. Voorziening bovenwettelijk verlof

Op grond van een uitspraak van de Commissie BBV moet vanaf 2022 een financiële verplichting worden opgenomen voor spaarverlofuren (zie 4.2.2). Dit geldt eveneens voor saldi van bovenwettelijke verlofuren indien er geen sprake meer is van een jaarlijks vergelijkbare omvang (een voorspelbaar gelijkmatig kostenpatroon). Het vormen van een voorziening bij gelijkblijvende omvang is niet toegestaan op grond van het BBV.

Het bovenwettelijk verlof (in uren) lag tot 2023 rond de 9.500 uur en nam in 2023 toe tot ruim 12.500 uur, zonder dat dit verklaarbaar is vanuit bijvoorbeeld ontwikkeling in FTE. Omdat dit niet meer van een jaarlijks vergelijkbaar omvang is, leidt dit tot een verplichting van € 599.833 welke met ingang van 2023 voor het eerst gewaardeerd is. Dit is gecorrigeerd in de jaarrekening 2023.

4.3. WNT-verantwoording

4.3.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2023 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde [Regeling controleprotocol WNT 2023](#). Daarbij zijn door ons geen afwijkingen geconstateerd.

4.3.2. Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden

Het doel van het controleprotocol WNT is om vast te stellen of de bezoldiging van de directie en het bestuur overeenkomt met de bepalingen van de WNT en juist is gepresenteerd in de WNT-verantwoording.

Wij kunnen op grond van de uitvoering van het WNT-protocol niet uitsluiten dat de uitbetaalde bezoldiging volledig overeenkomt met de daarover gemaakte afspraken tussen het bestuur en de directie. Bijvoorbeeld omdat wij geen weet hebben van een separaat gemaakte bezoldigingsafpraak. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT correct is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken.

Als de in de WNT-verantwoording verantwoorde bezoldiging niet overeenkomt met uw beeld van de gemaakte afspraken of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons zo snel mogelijk daarover te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

4.4. SiSa-verantwoording

Bij de jaarrekening 2023 voegt Omgevingsdienst regio Utrecht als bijlage de SiSa-verantwoording toe. Omgevingsdienst regio Utrecht heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Voor deze specifieke uitkeringen is in de wet bepaald dat de accountant in de controleverklaring opneemt of de baten en lasten (alsmede de balansmutaties) met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel, expliciet nog een oordeel van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage. In de controle van de specifieke uitkering (SiSa) is met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording hierin niets veranderd. Dat betekent dat wij ook in ons accountantsverslag 2023 rapporteren over de SiSa regelingen en een tabel met bevindingen opnemen per SiSa-regeling.

4.4.1. SiSa-bijlage

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat Omgevingsdienst regio Utrecht de SiSa-correct en volledig heeft ingevuld aan de voorwaarden heeft voldaan.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door Omgevingsdienst regio Utrecht is opgemaakt, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023 van 12 januari 2024. Wij benadrukken dat u als gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeenschappelijke regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Omgevingsdienst regio Utrecht Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2023	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting Fout of onzekerheid
lenW23 E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
lenW E93	Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

EZK F21	Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
---------	--	--------	--------	--------

Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2023 t.a.v. getrouwheid: goedkeurend.

4.5. IT-beheersing

Vanuit onze controle van de jaarrekening zijn geen aanwijsbare risico's geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

Het huidige IT-landschap wordt gedomineerd door Cloud- en SaaS-oplossingen. Het zwaartepunt van IT-beheersing verschuift daardoor naar toegangsbeheer en het reduceren van het risico van cybercriminaliteit. Hierbij hebben wij nog enkele (belangrijke) verbeterpunten geconstateerd. Die hebben wij gerapporteerd in onze managementletter.

Wij benadrukken dat ons onderzoek van de IT-beheersingsmaatregelen in het kader van onze jaarrekeningcontrole belangrijke informatie kan geven over IT-risicogebieden van Omgevingsdienst regio Utrecht. Er kan echter ook sprake zijn van risicogebieden die niet door ons onderkend worden. De oorzaak hiervan is de beperkte scope van ons onderzoek.

Voor een verbreding van de scope van het onderzoek naar IT-beheersingsmaatregelen adviseren wij om met name aandacht te hebben voor kwaliteitscertificering van IT-processen, systemen en applicaties en voor beveiligingsscan's door specialisten. Desgewenst bespreken wij graag de relevante opties en de mogelijkheden die wij (vanuit ons netwerk) hierin kunnen bieden.

Voor onze overige bevindingen verwijzen wij naar deze managementletter.

4.6. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid

Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties met effect op vermogen en resultaat en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatievereisten van het BBV.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten en onzekerheden hoger dan de rapporteringsgrens van € 10.932. Onze strekking voor de controleverklaring 2023 is goedkeurend voor getrouwheid.

5. Overige onderwerpen

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden de risicofactoren voor overtredingen van wet- en regelgeving en fraude geëvalueerd. Frauderisicofactoren kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld leveranciersselectie, (contant) geldverkeer, bewuste beïnvloeding door het bestuur en/of het management van de presentatie (jaar)cijfers teneinde een ander beeld voor te stellen dan de werkelijkheid en misbruik/oneigenlijk gebruik van bedrijfsmiddelen van de Omgevingsdienst regio Utrecht.

Onze controle heeft geen afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht.

Omgevingsdienst regio Utrecht heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor teruggedrukt. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

In onze gesprekken met de organisatie is bevestigd dat er geen fraude heeft plaatsgevonden en ook geen vermoeden is van fraude.

5.2. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van Omgevingsdienst regio Utrecht op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van financiële verantwoordingen en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. Met betrekking tot het verslagjaar 2023 hebben wij geen werkzaamheden verricht naast onze controlewerkzaamheden en de direct daaruit voortvloeiende ondersteuning en advisering over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de Omgevingsdienst regio Utrecht.

5.3. Duurzaamheid

Wij hebben ons een beeld gevormd van de aandacht die Omgevingsdienst regio Utrecht heeft voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de verantwoording daarover in het bestuursverslag of anderszins. Daarbij houden wij er rekening mee dat Omgevingsdienst regio Utrecht niet onder de verplichtingen vanuit de CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) valt, maar wel te maken heeft en krijgt met verantwoordingsvereisten vanuit onder meer (lokale) overheden, zorgverzekeraars en banken. Zie ook onze managementletter hierover.

Het verdient aanbeveling om duurzaamheid nadrukkelijker te agenderen, zodat Omgevingsdienst regio Utrecht zelf ook de regie kan houden over de ontwikkelingen die vanuit wet- en regelgeving op de organisatie afkomen. Het voert voor dit accountantsverslag te ver om een volledig stappenplan uit te werken en tegelijkertijd onderkennen wij een risico dat te laat wordt gestart met voorbereidingen om tijdig te kunnen voldoen aan de verantwoordingsvereisten vanuit de CSRD die indirect op Omgevingsdienst regio Utrecht afkomen.

In dat kader adviseren wij om in ieder geval de volgende processtappen te agenderen en op te pakken:

- **Materialiteitsanalyse.** Zie voor meer informatie over het bepalen van de materialiteit bijvoorbeeld het [Stappenplan dubbele materialiteitsanalyse CSRD](#) dat ontwikkeld is door de NBA. De materialiteitsanalyse geeft richting aan de focusgebieden voor verduurzaming en aan verantwoording daarover. Een goede materialiteitsanalyse motiveert ook waarom Omgevingsdienst regio Utrecht wel of niet werkt aan bepaalde duurzaamheidsdoelstellingen. Professionele adviesbureaus beschikken over software om de materialiteitsanalyse gestructureerd uit te voeren. *Ons advies is om de materialiteitsanalyse medio 2024 gereed te hebben.*
- **Duurzaamheidsbeleid.** Op basis van de materialiteitsanalyse kan het duurzaamheidsbeleid van Omgevingsdienst regio Utrecht herijkt worden en vertaald worden naar actiepunten die geadresseerd worden aan verantwoordelijke functionarissen, al dan niet ondersteund door externe deskundigen. Wij adviseren om het herijken van het duurzaamheidsbeleid te agenderen voor het derde kwartaal 2024. Hierbij merken wij nog op dat duurzaamheidsbeleid niet los is te zien van het meerjarenbeleid van organisaties en andersom ook niet. Dit impliceert dat het uitwerken van duurzaamheidsbeleid tot gevolg kan hebben dat het meerjarenbeleid op onderdelen bijgesteld moet worden.

- Verantwoordingsinformatie. Voor CSRD-plichtige organisaties zijn de verantwoordingsvereisten (in combinatie met de materialiteitsanalyse) inmiddels bekend. Voor niet-CSRD-plichtige organisaties zal er de komende tijd meer duidelijkheid komen over de verantwoordingsvereisten vanuit ketenpartners. Ongeacht de toepasselijkheid van de CSRD is het uitwerken van een duurzaamheidsverantwoording een omvangrijk proces. *Wij adviseren om dit te agenderen voor het laatste kwartaal 2024 en daarbij in eerste instantie aansluiting te zoeken bij de 'light' versie van de CSRD: [de EU Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs that are outside the scope of CSRD](#). Desgewenst beschikken wij over een in het Nederlands vertaalde versie. Als aandachtspunt merken wij hierbij nog op dat het stelselmatig verantwoorden over duurzaamheid ook vraagt om een daarop afgestemde inrichting van registraties en informatiesystemen. Wij adviseren om hier aandacht voor te hebben.*

Van het in de vorige paragraaf geschetste, beschikken nog maar weinig organisaties over veel deskundigheid. *In lijn met de CSRD adviseren wij om externe deskundigen in te schakelen om scherper zicht te krijgen op deze ontwikkelingen en een beeld te krijgen van wat dit concreet van Omgevingsdienst regio Utrecht zal vragen de komende jaren.*

6. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.